

Statsforvalteren
i Oslo og Viken

Tilråding til Miljødirektoratet om vern av 8 skogområder i Viken

August 2021

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Hjemmelsgrunnlag	4
3. Saksbehandling.....	5
4. Viktige endringer under behandling av verneplanen.....	7
5. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	7
6. Høring.....	8
7. Generelle merknader	9
8. Verneforslag	12
8.1. Lekumelva i Indre Østfold kommune	12
8.2. Fjellsjøhøgda i Lunner kommune	17
8.3. Tullebrennhaugen i Lunner kommune.....	21
8.4. Ryfjell i Flå og Nesbyen kommuner	25
8.5. Rødsåsen i Moss kommune	28
8.6. Grønliparken og Ormåsen i Moss kommune	31
8.7. Reierskogen i Moss kommune.....	34
8.8. Rudskampen i Nannestad kommune	36
8.9. Endring av Søndre Jeløy landskapsvernområde.....	40
9. Vedlegg.....	41

1. Innledning

Statsforvalteren i Oslo og Viken legger med dette frem forslag om vern av fire nye naturreservater, utvidelse av fire eksisterende naturreservat i Viken fylke. Områdene foreslås vernet med hjemmel i lov av 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 37.

De nye områdene som foreslås vernet er:

Navn	Kommune	Areal	Eier	Antall berørte eiendommer
Lekumelva	Indre Østfold	62 daa	Privat	2
Fjellsjøhøgda	Lunner	2706 daa	Allmenning	1
Tullebrennhaugen	Lunner	695 daa	Allmenning	1
Ryffjell	Flå og Nesbyen	4262 daa	Privat	4

Områdene som foreslås utvidet er:

Navn	Kommune	Areal	Eier	Antall berørte eiendommer
Rødsåsen	Moss	Utvidelse: 113 daa Totalt: 427daa	Privat	1
Grønliparken og Ormåsen	Moss	Utvidelse: 21 daa Totalt: 60 daa	Privat	1
Reierskogen	Moss	Utvidelse: 198 daa Totalt: 279 daa	Privat	1
Rudskampen	Nannestad	Utvidelse: 2659 daa Totalt: 3861 daa	Allmenning og privat	2

I tillegg tilrådes det endringsforskrift og oppdatert kart for Søndre Jeløy landskapsvernområde på grunn av endringer i areal som følge av omgjøring fra landskapsvernområde til naturreservat.

Områdene har kommet frem gjennom ordningen med frivillig vern av skog, der skogeier selv tilbyr areal for vern.

Basert på tilgjengelig kunnskap om naturverdiene i områdene og/eller nye naturfaglige registreringer som er gjennomført i forbindelse med verneplanarbeidet, vurderes områdene å kvalifisere for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven § 37.

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Meldingen trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for skogvernet. Det ble blant annet lagt til grunn at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene i NINA rapport 54/2002 «*Evaluering av skogvernet i Norge*». I meldingen ble frivillig vern trukket frem som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge. I St.meld. nr. 14 (2015-2016) *Natur for livet* sier Regjeringen at den vil videreføre det langsiktige arbeidet med skogvern og øke det frivillige skogvernet. Det ble vedtatt et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge. Så langt er ca. 5 % av all skog i Norge vernet.

Skogvernet i Norge har blitt evaluert i flere runder, sist gang i 2016 (Framstad m.fl. 2017). Verneforslagene oppfyller flere av prioriteringene som er påpekt for skogvernet, både nasjonalt og regionalt for Viken. Områdene har større forekomster av gammel barskog, i tillegg til forekomster av lavlandsskog, høybonitetsskog, rike blandings-skoger og edelløvskog.

2. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33-51. I naturmangfoldloven er det hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat er den strengeste verneformen, og denne blir normalt brukt ved vern av skog.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i Statsråd etter naturmangfoldloven § 37, som lyder slik:

Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettningstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til området skjøtsel.

Etter Statsforvalterens vurdering tilfredsstiller verneforslagene flere av kravene i naturmangfoldloven § 37. Se beskrivelsene av hvert verneforslag for nærmere informasjon om formålet med vernet av det respektive området.

Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal de miljørettslige prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene i områdene bygger på registreringer og kartlegginger som er utført, innhentet og vurdert av biologer. Områdene vurderes tilstrekkelig beskrevet og verdivurdert. Samtlige av områdene har naturverdier som kvalifiserer for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Foreslåtte verneforskrifter setter restriksjoner for bruk som vil kunne få særlig negative konsekvenser for verneverdier og verneformål. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjennomføres hogst og andre vesentlige inngrep. Dette vil gi områdene økt beskyttelse. Samtidig åpner forskriftene for videreføring av enkelte aktiviteter. Dette gjelder blant annet aktiviteter som friluftsliv, jakt, fiske, sinking av bær og matsopp med mer. Slike aktiviteter er normalt sett tillatt i skogreservater og vil, ut fra dagens kunnskap, ha liten eller ingen innvirkning på verneverdiene. Vern av områdene er ansett som den beste måten å beskytte det tilhørende naturmangfoldet på, og forventes å bidra til en positiv utvikling av artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Statsforvalteren mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om effekten verneforslaget vil ha for naturmangfoldet, og kravet om kunnskapsgrunnlaget i § 8 anses oppfylt. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 tillegges derfor mindre vekt. Verneforskriftene skal i seg selv medvirke til at den samlede belastningen blir redusert. På denne måten vil vernetiltaket ha en positiv virkning på økosystemene, jf. § 10. Siden vernetiltaket etter Statsforvalterens vurdering ikke vil skade naturmangfoldet, kommer ikke naturmangfoldloven § 11 til anvendelse. Statsforvalteren kan på samme måte heller ikke se at naturmangfoldloven § 12 har relevans i forbindelse med verneplanen.

3. Saksbehandling

Statsforvalteren meldte oppstart av verneprosess for områdene i november 2020 og april 2021. Oppstartsmeldingen ble sendt per brev til grunneiere og aktuelle lokale og regionale etater og organisasjoner, og kunngjort i aviser og på Statsforvalterens nettsider.

Videre ble et detaljert verneforslag for områdene sendt på høring i desember 2020, og i mars og mai 2021. Se tabell under for detaljert oversikt over saksbehandling for hvert område. Det kom inn samlet 29 uttalelser fra 19 avsendere for de aktuelle verneforslagene.

På bakgrunn av høringsforslaget og innkomne uttalelser, sender Statsforvalteren nå sin tilråding om vern til Miljødirektoratet. Direktoratet vurderer forslaget og vil sende sin tilråding til Klima- og miljødepartementet, som deretter forbereder saken og legger forslag om vernevedtak fram for Kongen i statsråd. Etter vedtak ved kongelig resolusjon vil erstatningen til skogeierne bli utbetalt i tråd med avtalene. Vedtaket vil bli kunngjort og Statsforvalteren vil sørge for at naturreservatene blir merket og skiltet. Grensemerkingen blir normalt utført av jordskifteretten. Statens naturoppsyn har ansvaret for annen skilting.

Områdene som tilrås vernet har for øvrig fulgt rutiner og krav for saksbehandling av vernesaker, som er beskrevet i høringsdokumentet med noen tilpasninger. Erstatningsforhandlingene er ikke avsluttet for noen av områdene, men grunneierne har direkte eller via skogeierforeningen gitt aksept for at Statsforvalterens anbefaling om vern oversendes Miljødirektoratet. Det tas forbehold om at det må være inngått avtale før det fattes et endelig vernevedtak. Det kan derfor fortsatt komme endringer i avgrensninger og verneforskrifter som følge av forhandlingene.

I tabellen nedenfor er det angitt tidspunkter for ulike stadier i verneprosessen for de ulike områdene.

Tabellen under gir en oversikt over saksbehandlingen til hvert enkelt område.

Område	Tilbud om frivillig vern	Oppstart	Høring	Forhandlinger
Lekumelva	2019	6.11.2020	21.12.2020 26.05.2021	Pågår
Fjellsjøhøgda	2019	7.04.2021	26.05.2021	Pågår
Tullebrennhaugen	2019	7.04.2021	26.05.2021	Pågår
Ryfjell	2019	7.04.2021	26.05.2021	Pågår
Rødsåsen	2020	6.11.2020	21.12.2020	Pågår
Grønliparken og Ormåsen	2020	6.11.2020	21.12.2020	Pågår
Reierskogen	2020	7.4.2021	26.05.2021	Pågår
Rudskampen	2020	6.11.2020	13.03.2021	Pågår

4. Viktige endringer under behandling av verneplanen

Navneendring

Det er ikke foretatt noen navneendringer etter høringen. Etter oppstartsmeldingen opplyste Språkrådet at Reierskogen blir brukt om åsen og skogområdet som foreslås vernet. Tidligere områdenavn *Reieråsen* foreslås endret til *Reierskogen*.

Grenseendringer

Ved Rødsåsen er det foretatt en endring ved å ta ut en eng av verneforslaget, etter grunneiers ønske.

For noen av områdene er det gjort mindre grensejusteringer for å tilpasse vernegrensene bedre til eiendomsgrenser, andre interesser, inngrepsstatus, terrengforhold og lignende.

Se for øvrig nærmere omtale og vurdering under hver enkelt områdebeskrivelse i kapittel 8.

Endring av verneforskrifter og -kart

Det er gjort endringer i verneforskriftene etter høringen. Det vises til vurderinger og beskrivelse av endringer under kapitlene om det enkelte område.

5. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten i verneområdet. Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for de fleste verneområder, men myndigheten er i noen tilfeller delegert til kommunen. Ved denne tilrådingen er det relevant å nevne at Moss kommune har forvaltningsansvar for verneområdene innenfor sin kommune.

I hovedsak er det den naturlige dynamikken som skal bestemme utviklingen i reservatene, og Statsforvalteren vurderer derfor at behovet for skjøtsel i hovedtrekk vil være begrenset.

Behov for forvaltningsplan og skjøtsel vil for øvrig bli vurdert fortløpende etter eventuelt vern, og ved behov vil det bli søkt om midler fra Miljødirektoratet på vanlig måte.

I forskriftene åpnes det for å gi dispensasjon for enkelte tiltak. Slike saker behandles fortløpende av forvaltningsmyndigheten. Statsforvalteren mener det er viktig å informere brukere av områdene om vernet, hvilke verdier som finnes og om vernebestemmelsene. Det bør derfor utarbeides informasjonsplakater eller annen informasjon om reservatene i de områdene som er mye brukt. Statsforvalteren kjenner ikke til andre forhold som vil kreve store økonomiske eller administrative ressurser.

6. Høring

Høringsbrev ble sendt til alle berørte grunneiere, rettighetshavere, naboer og en rekke lokale, regionale og sentrale høringsinstanser.

Lokale og regionale høringsinstanser som har hatt verneforslagene til uttalelse:

Akershus Bondelag	Naturvernforbundet i Østfold
Akershus Idrettskrets	Nes historielag
Akershus og Oslo Orienteringskrets	Nes fjellheim løypelag
Akershus Skikrets	Nes jakt- og fiskeforening
Akershus sau og geit	Nes Nordmark Friluftslag
Buskerud Bonde- og Småbrukarlag	Nes Østmark Sti og løypeforening
Buskerud Bondelag	Nesbyen idrettslag
Buskerud botaniske forening	Nesbyen kommune
Buskerud Natur og Ungdom	Nesbyen Røde kors
Buskerud Orienteringskrets	Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus
Buskerud Sau og Geit	Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud
Buskerud skikrets	Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold
Buskerud sopp- og nyttevekstforening	Norgesnett AS
DNT Drammen og Omegn	Norsk ornitologisk forening Buskerud
DNT Hadeland	Norsk ornitologisk forening Oppland
DNT Indre Østfold	Norsk Ornitologisk forening Oslo og Akershus
DNT Oslo og Omegn	Norsk Ornitologisk forening Østfold
DNT Vansjø	NVE Region Øst
Elvia AS	Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag
Flå bondelag	Oslo og Omland Friluftsråd
Flå kommune	Oslomarkas Fiskeadministrasjon
Flå sankelag	Ringerike klatreklubb
Flå turlag	Ringerike O-lag
Fortidsminneforeningen i Hallingdal	Ringerikskraft nett
Forum for natur og friluftsliv - Akershus	Romerike sopp- og nyttevekstforening
Forum for natur og friluftsliv - Buskerud	Skiforeningen
Forum for natur og friluftsliv - Østfold	Statens vegvesen Region Sør
Glitre Energi Nett	Statens Vegvesen Region Øst
Glommen Mjøsen Skog	Stiftelsen Norges flotteste sykkelopplevelse
Hadeland O-lag	Telenor Servicesenter for nettutbygging
Haga idrettsforening	Viken fylkeskommune
Helen Østbye	Viken idrettskrets
Indre Østfold kommune	Viken Skog
Interessegruppa Mer Villmark Nå	Østfold bonde- og småbrukarlag
IL Flåværingen	Østfold bondelag
Lunner kommune	Østfold Botaniske Forening
Moss kommune	Østfold entomologiske forening
Nannestad kommune	Østfold O-krets
Naturvernforbundet i Buskerud	Østmarkas Venner
Naturvernforbundet i Oslo og Akershus	Ål IL Orientering

Sentrale høringsinstanser som har hatt verneforslagene til uttalelse:

Arbeids- og sosialdepartementet	Norgesnett AS
Avinor AS	Norsk Bergindustri
Bane NOR SF	Norsk Biologforening
Den Norske Turistforening	Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Direktoratet for mineralforvaltning	Norsk Botanisk Forening
Forsvarsbygg	Norsk Industri
Friluftslivets fellesorganisasjon	Norsk institutt for bioøkonomi
Friluftsrådernes Landsforbund	Norsk institutt for naturforskning
Jernbanedirektoratet	Norsk Organisasjon for Terrengsykling
Hafslund nett	Norsk Orkideforening
Hallingdal kraftnett AS	Norsk Ornitologisk Forening
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Norsk Sau og Geit
KS	Norsk Zoologisk Forening
Landbruksdirektoratet	Norskog
Luftfartstilsynet	NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi
Natur og Ungdom	NTNU, Ringve botaniske have
NHO Reiseliv	NTNU, Vitenskapsmuseet
Norges Bondelag	Oljedirektoratet
Norges Fjellstyresamband	Riksantikvaren
Norges Geologiske Undersøkelser	SABIMA
Norges Handikapforbund	Statens Kartverk
Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	Statkraft SF
Norges Jeger- og Fiskerforbund	Statnett SF
Norges klatreforbund	Statskog SF
Norges Luftsportsforbund	Statskog v/ Kjetil Syrstad
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene
Norges Miljøvernforbund	Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap
Norges Naturvernforbund	Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage
Norges Orienteringsforbund	Universitetet i Tromsø
Norges skogeierforbund	Vegdirektoratet
Norges Televisjon	WWF-Norge
Norges vassdrags- og energidirektorat	

7. Generelle merknader

Det ble mottatt totalt 29 uttalelser fra 19 avsendere til høringsforslagene. Disse er vedlagt i sin helhet.

Tilråding for Krokskogstupene og Hurdalselvdeltaet utsettes. For disse områdene vil ikke mottatte høringsuttalelser gjengis i foreliggende tilrådingsdokument. Merknadene knyttet til dette området vil komme frem og kommenteres i den respektive tilrådingen.

Nedenfor følger sammendrag av mottatte merknader som er av generell karakter, etterfulgt av Statsforvalterens kommentarer. For innspill som gjelder enkeltområder spesifikt, se kapittel 8.

Sammendrag av generelle merknader

Forsvarsbygg registrerer at generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet, og at unntak om avgang og landing med Forsvarets luftfartøyer er tatt med i nye verneforskrifter.

Norges Televisjon har konsesjon for utbygging og drift av det digitale bakkenettet for TV, dette er også en del av den nasjonale sikkerhets- og beredskapsstrukturen i Norge. Vern av skog kan derfor ikke være til hinder for at dette skal fungere etter sin hensikt. På det nåværende tidspunkt er det ikke mulig å si noe om hvorvidt det blir forstyrrelser som følge av verneplanen, men foreløpig tilbakemelding tyder på at det ikke er stor sannsynlighet for forstyrrelser. NTV forbeholder seg retten til å komme med krav om kompensasjon for nødvendige tiltak for å sikre fortsatt gode mottaksforhold om det skulle bli problemer.

Norsk Orientering: Anmoder om at orientering tillates i verneområdene og viser til Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet med forslag til endringer i forskriftsmal.

Riksantikvaren viser til uttalelse fra kulturminneforvaltningen i Viken fylkeskommune og behandler ikke saken.

Språkrådet har ingen merknader til navn eller skrivemåte på verneforslagene.

Statnett: Med unntak av Rudskampen, har ikke Statnett transmisjonsnettanlegg eller planer som blir berørt av verneplanforslagene og har derfor ikke merknader.

Viken fylkeskommune: Er positive til etablering av naturreservater. Områdene kan gi grunnlag for varierte og gode naturopplevelser. Det er viktig at det kun settes begrensninger på aktiviteter som ikke samstemmer med verneformålet. Viken fylkeskommune anser formidling til brukere av områdene som viktig. Nødvendig informasjon bør settes opp ved innfallsporter til områdene. Viken fylkeskommune ønsker at det i forbindelse med skjøtsel kan være mer forpliktende bestemmelser, for å oppnå den natur- eller kulturtilstand som ligger i verneformålet. Ordene «kan» bør i flere paragrafer erstattes med «bør».

Statsforvalterens kommentarer til de generelle merknadene

Statsforvalteren tar merknadene fra Forsvarsbygg, Norges Televisjon, Riksantikvaren, Språkrådet og Statnett til orientering.

Orientering

Statsforvalteren har i oppdrag å fremme forslag om vern av verdifulle skogområder og sende tilråding til Miljødirektoratet. Vi forholder oss til Miljødirektoratets gjeldende forskriftsmal for verneområder. Vi viser også til Miljødirektoratets svar av 9.9.2020 på Norsk Friluftsliv sitt brev.

Friluftsliv

Miljødirektoratets nasjonale mal for verneforskrifter for naturreservater er lagt til grunn ved utarbeidelse av forskriftene for områdene. I gjeldende forskriftsmal for naturreservater fremgår det at det skal tas hensyn til brukerinteresser i tillegg til verneverdiene i området. Det fremgår videre at det ut fra en konkret vurdering kan være aktuelt med andre forbud, presisering av noen av forbudene, eller særskilte unntaksbestemmelser. Dette må vurderes konkret i hvert område.

Informasjon- og skjøtselsarbeid

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å sette opp skilt, lage skjøtselsplaner og utarbeide forvaltningsplaner der det er behov for dette. Hva som er nødvendig av tiltak vil variere ut ifra forvaltningsutfordringene og brukerinteressene i hvert område.

Ved utarbeidelse av forskrifter har vi benyttet Miljødirektoratets nasjonale mal for verneforskrifter for naturreservater. § 9 som omhandler skjøtsel, gir en adgang til forvaltningsmyndigheten til å utøve skjøtsel, og det er riktig å bruke ordet kan her (som i å gi adgang til noe). Aktiviteter og tiltak som *bør* gjennomføres kan utdypes i forvaltningsmyndighetens oppfølging av området, eventuelt i en forvaltningsplan, skjøtselsplan eller besøksstrategi.

8. Verneforslag

8.1. Lekumelva i Indre Østfold kommune

Kommune: Indre Østfold

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturresevat

Areal: 62 daa

Berørte eiendommer: Indre Østfold kommune: 175/1 og 173/1

Lekumelva verneforslag ligger i Indre Østfold kommune, på ca. 60-90 moh., vest for Mysen i en skråning på sørøstsiden av Lekumelva.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturresevatet er å bevare et område som har særskilt betydning for biologisk mangfold i form av at det inneholder høyproduktiv gammel og lavereliggende skog med rik markvegetasjon, og med et stort innslag av edelløvtrær.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Området utgjør et lavereliggende og høyproduktivt skogareal i en bratt leirskrent på sørøstsiden av Lekumelva. De største kvalitetene ved området er at det inneholder høyproduktiv gammel edelløvskog på ustabil rik leire med en god forekomst av død ved i flere treslag, dimensjoner og nedbrytingsklasser. Det er avgrenset et kjerneområde med rik edelløvskog av typen rasmark- og ravinealmeskog og flommarksskog. Det er i 2002 kartlagt naturtyper etter DN Håndbok 13 og det er avgrenset en naturtypelokalitet av typen gråorheggskog som er gitt A-verdi. I 2009 ble det kartlagt MiS og avgrenset en MiS-figur med rik bakkevegetasjon som dekker omtrent samme areal som naturtypelokaliteten.

Avgrensing

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern.

Kulturhistoriske verdier

Det er ikke registrerte automatisk fredete eller nyere tids kulturminner i området.

Inngrepsstatus og andre interesser

Brukerinteressene er særlig knyttet til skogbruk. Ut fra Statsforvalterens kjennskap, benyttes området per i dag ikke til beite.

Det er ingen kjente forekomster av mineralske ressurser, masseuttak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslaget, jf. uttalelsen fra DMF.

I midten av området føres en 11kV distribusjonslinje. Statsforvalteren forholder seg til enigheten som er oppnådd sentralt om bestemmelsene om drift og vedlikehold m.m. av kraftanlegg, og har dermed foreslått bestemmelser i verneforskriften som ivaretar disse interessene.

Planstatus

Arealet i verneforslaget er avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen.

Sammendrag av høringsuttalelser

Området har vært på høring tidligere, i desember 2020, og ble tilrådet til Miljødirektoratet i mars 2021. I etterkant av tilrådingen ble avgrensningen endret vesentlig, etter grunneiers ønske, og det er behov for ny høring. Høringsinnspill fra både desember 2020 og mai 2021 gjengis under:

Indre Østfold kommune (ved høring i desember) har fire forslag til endringer i utkastet til verneforskrift, som i hovedsak omhandler erosjonsdempende skjøtsel. Dersom skjøtselstiltak ikke kan tillates mener de at området ikke bør vernes.

1. § 1 andre ledd: Inkludere «(...) ved hogst av grantrær og at nødvendig skjøtsel kan utføres i kantsonen langs vassdraget av hensyn til å forebygge erosjon og graving»
2. § 3 bokstav a: Inkludere setningen «Hogst av trær og busker kan gjennomføres dersom dette ikke forringer verneverdiene.»
3. § 4: Inkludere to nye bokstaver:
 - «nødvendig skjøtsel og andre tiltak for å hindre erosjon og ras langs kantsonen og i skogen. Dette vil være hogst av store bartrær og annen vegetasjon som bidrar til erosjon og ras.»
 - «bekjempelse av fremmede og uønskede arter som bidrar til erosjonsutfordringer langs vassdraget.»

Kommunen mener også at arronderingen vest i området er lite hensiktsmessig da et smalt belte kommer i klem mellom strømgate og elv. De foreslår å trekke grensen lenger øst.

Birgitte Løes og Oddvar Aasgaard (ved høring i desember), naboer på den andre siden av elva for det foreslåtte verneområdet, reiser flere bekymringer knyttet til erosjon og fare for utglidninger og flom i elva. De trekker frem viktigheten av skjøtsel i området, som skråner ned mot elva. De er bekymret for at mangel på skjøtsel vil føre til økt risiko for utglidninger og vindfall. Vindfall vil kunne demme opp elva og medføre flom og erosjon på deres jordbruksareal. Slik landskapsdynamikk vil forringe verneverdiene på sikt. De melder at elveløpet må ryddes for vindfall årlig, og stiller spørsmål ved hvem som skal ta regningen for skjøtsel, opprydding av vindfall, og skader som følger av vindfall, utglidninger og andre konsekvenser av vernet.

De stiller også spørsmål til forbudet mot beiting i utkast til verneforskrift. De mener beiting er en naturlig del av kulturlandskapet i området, viktig for naturmangfoldet, og i en videre forstand for stabiliteten i grunnen i skråningene. De håper et forbud mot beiting ikke vil bli gjeldende langs hele elva. De mener at vernemyndigheten må utforme og gjennomføre en tilfredsstillende skjøtsel og følge denne opp for at de skal kunne være positive til vern.

Løes og Aasgaard mener også at Lekumelva ikke er et passende navn på verneområdet, da det er dekkende for et større område med flere eiendommer. De foreslår å bruke de involverte gårdsnavnene Birkeland og Narvestad.

Birgitte Løes og Oddvar Aasgaard (ved høring i mai) viser til BioFokus sin rapport og vurdering av grad av mangeloppyllelse i skogvernet. I henhold til mangelanalysen har *Lekumelva* middels mangeloppyllelse og én stjerne – som tilsier at vern ut fra naturfaglige grunner ikke bør vurderes. De stiller spørsmål til områdets verneverdier dersom området vil bestå av rasflater med naken leire, og tømmer som ramler ut av verneforslaget. De ønsker at det gjøres tiltak i området for å hindre utglidninger, de mener at formuleringene ved høringen ikke er tilstrekkelig for å ivareta behovet for å hindre erosjon- og flomskader. De viser til et tilsvarende prosjekt i et nærliggende område langs Lekumelva hvor det vurderes å gjøre tiltak med hogst av store grantrær i den gjenværende delen av MiS-figuren. De ber om begrunnelse for hvordan et område som har høy sannsynlighet for stadig flere utglidninger med nakne leirflater kan være i tråd med vernets formål.

Elvia (ved høring i desember) opplyser at de har en høyspentlinje i nærheten av det foreslåtte verneområdet, og ønsker at verneplanens bestemmelser åpner for aktiviteter tilknyttet drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende energi- og nettanlegg, uten krav om dispensasjon. Dette inkluderer nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre disse oppgavene.

NVE (ved høring i desember) opplyser om en 11 kV distribusjonslinje like vest for verneområdet. De ser at deler av standardbestemmelsene for nettanlegg er på plass i foreslått verneforskrift, men bemerker at den mangler bestemmelser om motorferdsel ifm. vanlig vedlikehold i § 7 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser), samt bestemmelser om fornyelse i § 4 (generelle unntak fra vernebestemmelser) og § 7. NVE ber om at slike unntak tas inn i forskrift for å ivareta interessene til Elvia som områdekonsesjonær. NVE ber også om at forskriften presiserer at standardbestemmelsene for energi- og kraftanlegg gjelder i og inntil verneområdet.

NVE (ved høring i mai): opplyser om en 11 kV distribusjonslinje som krysser det foreslåtte verneområdet. NVE viser til Elvia sin uttalelse og ber om at verneplanens bestemmelser åpner for aktiviteter tilknyttet drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende energi- og nettanlegg, uten krav om dispensasjon. Dette gjelder også bestemmelser som inkluderer nødvendig bruk av motorkjøretøy for å kunne utføre nødvendige oppgaver. De ber om en presisering i § 7 slik at den lyder følgende: «**Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.**», og ber også om at bestemmelse om «**Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4**» legges til under §7.

Språkrådet (ved høring i desember) har ingen merknader til navnet.

Viken fylkeskommune viser til at området *Lekumelva* er registrert i prosjektet kartlegging og verdisetting av friluftsområder som et område som gir gode muligheter for fiske og padling og et mangfold av naturopplevelser. Forskriften bør ta høyde for at det kan bli ønskelig i framtiden å etablere en fiskesti eller fiskeplasser i området. Det samme gjelder arrangementer for undervisningsformål.

Statsforvalterens kommentarer

Kraftlinjer

Området er utvidet vesentlig sørvestover siden høringen i desember, og inkluderer begge sider av kraftlinjen. Statsforvalteren forholder seg til enigheten som er oppnådd sentralt om bestemmelsene om drift og vedlikehold m.m. av kraftanlegg, og har dermed foreslått bestemmelser i verneforskriften som ivaretar disse interessene. Bestemmelser om oppgradering og fornyelse legges til under § 7.

Erosjon og flom i elva

Formålet med vernet i § 1 skal være knyttet til bevaring av naturverdiene i området. Eventuelle andre interesser, som forebygging av erosjon, kan ikke være en del av formålet med vernet, og må eventuelt søkes ivaretatt gjennom forskriftens dispensasjonsbestemmelser.

§ 3a er en standardformulering, og det er ikke mulig å ha en generell åpning for hogst i et skogvernområde. Eventuell hogst eller skjøtsel må reguleres i §7.

I utgangspunktet er erosjon og endringer i elveløpet en naturlig prosess, men noen steder kan dette medføre skader på nærliggende infrastruktur. Såfremt prosessene ikke medfører faktisk skade, ønsker vi mest mulig fri utvikling i naturreservatene. Vi ser at det i dette området kan være behov for å gjøre tiltak for å redusere skader i forbindelse med flom og erosjon på tilgrensende arealer. Vi foreslår derfor en bestemmelse under §7 om at forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til tiltak mot flom og erosjon langs elv som kan medføre skade på dyrka mark, beitearealer eller innmark.

Når det gjelder ansvar knyttet til sikring, så vil ikke et vern av området endre på grunneiers plikter til erosjonssikring. Så lenge det ikke er et skjøtselstiltak planlagt av forvaltningsmyndigheten, så er grunneier økonomisk ansvarlig for tiltak på sin eiendom. Dersom det er aktuelt å gjøre tiltak, tilsvarende de tiltakene som er utført i MiS-registrering i nærheten, så kan man søke om dispensasjon fra verneforskriften for å gjennomføre dette.

Det vil fortsatt være mulig å drive med bekjempelse av fremmede arter. Tiltak for fjerning av fremmede arter kan være eksempel på tiltak som initieres av forvaltningsmyndigheten.

Verneverdier knyttet til leire og grad av mangeloppfyllelse

Området har et tykt løsmassedekke av rike marine avsetninger og med elveavsetninger nærmest elva. Marin leire er rik på mineralnæringsstoffer og gir grunnlag for høy planteproduksjon. Nordvestvendt høyproduktiv skog på leire gir naturlig fuktig skogsmiljø, med stor produksjon av insekter som gir grunnlag for en rik fuglefauna. Området har flere små leireutrasninger. I slike små leirskred kan man finne sjeldne og kortlevde moser, sopp og lav. Død ved dannes også raskt i ustabile områder. De aller fleste døde trær og greiner vil holde seg innenfor verneforslaget. Den rike leira er altså en av de største kvalitetene ved området som gir grunnlag for artsdiversitet, raskere prosesser og variasjon.

Området er vurdert til å få én stjerne etter en helhetlig vurdering av området på bakgrunn av størrelse, gammelskogkvaliteter og rikhet. Verneforslaget er lite, og det trekker noe ned. Området er for øvrig noe utvidet siden kartleggingen som ble utført av BioFokus. Verneforslaget inneholder nå hele naturtyperegistreringen av svært viktig Gråor-Heggskog med innslag av alm. Mangelanalysen skal vise hvordan området fanger opp naturtyper som

mangler i skogvernet. Dette området fanger opp rik skog med alm som er en naturtype som mangler i norske naturreservater. Samlet sett mener Statsforvalteren at området er aktuelt for vern.

Arrondering

Området er utvidet vesentlig sørvestover siden høringen i desember, og inkluderer nå hele neset og begge sider av kraftlinjen. Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern. Statsforvalteren tilrår å beholde arronderingen slik den ble foreslått ved høringen.

Beiting

Statsforvalterens forslag om beiteforbud gjelder kun innenfor verneforslaget. Det er foreslått beiteforbud på grunn av slitasjesvak vegetasjon. Tråkk av husdyr under slike forhold kan føre til alvorlig skade på vegetasjonen, noe som vil være i strid med verneformålet. Av denne grunn er beiting ikke tillatt, eller begrenset, i reservater i regionen med tilsvarende jordsmonn/ vegetasjon. Beiting er tillatt i barskogreservatene på morene/grunnfjell som har vegetasjon som er mer robust mot tråkk- og slitasjeskader. Dette gjelder det store flertallet av skogreservatene. Statsforvalteren tilrår å beholde beiteforbud i det foreslåtte verneområdet Lekumelva.

Navnet Lekumelva

Vi viser til Språkrådets tilbakemelding ved varsel om oppstart av området. De skriver at navnet passer på området og at Lekumelva er riktig skrivemåte for naturnavnet i *Sentralt stedsnavnregister*. Statsforvalteren tilrår å beholde navnet Lekumelva.

Friluftsliv og arrangementer for undervisningsformål

Verneforslaget *Lekumelva* ligger i et område langs elva som ikke er et naturlig utgangspunkt for å ankomme elva til fots via en sti. Eventuell tilrettelegging for fiske (og annen ferdsel) med etablering av ny sti bør legges utenfor verneforslaget. Dersom det likevel skulle bli aktuelt, vil dette eventuelt kunne falle inn under verneforskriftens § 8.

Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt. Dette sikter til aktiviteter utover vanlig ferdsel til fots. Bestemmelsen er ikke til hinder for vanlig ferdsel til fots i regi av for eksempel skoler og andre institusjoner når antallet ikke overstiger en vanlig skoleklasse. Det er også mulig å søke om tillatelse til større arrangementer, se verneforskriften § 7 d.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår vern av Lekumelva naturreservat med samme avgrensning som ved høring, og med følgende tillegg i forskrift:

§7 g: nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning

§7 i: oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4

Forslag til kart og verneforskrift er vedlagt.

8.2. Fjellsjøhøgda i Lunner kommune

Kommune: Lunner

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 2706 daa

Berørte eiendommer: Lunner kommune: gnr/bnr. 116/6.

Fjellsjøhøgda er et markert høydedrag nordøst i Nordmarka, mellom vannene Gjerdingen og Fjellsjøen i Lunner kommune. Området ligger omtrent 5 km vest for Harestua, og omfatter selve toppen av åsen som ligger 660 moh. og liene på alle sider, ned til omtrent 490 moh.

Fjellsjøhøgda ble kartlagt for naturverdier høsten 2019 og endelig rapport forelå våren 2020.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av fuktig gammel barskog med urskogsneare partier som inneholder truet, sjelden og sårbar natur. Naturreservatet har kvaliteter knyttet til sjeldne arter som har sitt leveområde i slike miljøer.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand. Det skal samtidig tas hensyn til bruk av naturreservatet til idretts- og friluftslivsformål som ikke forringer verneverdiene nevnt i første ledd.

Området ligger på berggrunn i hovedsak bestående av syenitt, med et tynt løsmassedecke over, noe som gir opphav til fattige og intermediære vegetasjonstyper. Blåbærgranskog er den klart dominerende vegetasjonstypen og gran er dominerende treslag. Røsslyngdominert barblandingsskog finnes på rygger og koller. Det finnes spredt furu, og på grunne rygger dominerer stedvis treslaget. Toppområdet er preget av flere småmyrer, med ungskog i den nordvendte lia. Den sørvendte lia har større sammenhengende områder med gammel naturskog. Kartlegging har avdekket flere kjerneområder med gammel granskog, også urskogsneare områder med sjeldne arter og mye død ved. Det er blant annet funnet sjeldne sopp- og lavararter som huldrestry, lappkjuke og klengekjuke i området. Området har fått verdi regionalt viktig (***) i den naturfaglige registeringen. Kvalitetene som utmerker seg i området er Nordmarkas rikeste forekomst av huldrestry, beliggenhet i kjerneregion for mellomboreal gammel fuktig granskog med lappkjuke som karakterart, i tillegg til urskogsneare kjerneområder.

Området oppfyller flere mangler ved dagens skogvern da det har arealer med biologisk gammel skog i kjerneområdene, og restaureringspotensial for utvikling av nye områder med gammel skog.

Avgrensing

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneierne ønsker å tilby for frivillig vern. For å inkludere de viktige kjerneområdene er det tatt med lommer av yngre kulturskog, spesielt i nordre del. Etter høringen er grensen endret slik at avstanden til skogsbilveien i sørøst er på ca. 10

meter fra midten av vei. I tillegg er en del av et kjerneområde i vestre del som ble registrert i naturfaglige kartleggingen inkludert i verneforslaget.

Kulturhistoriske verdier

Det er ikke registrert noen automatisk fredete kulturminner eller nyere kulturhistoriske verdier.

Inngrepsstatus og andre interesser

Området er gjennomgått av Statsforvalteren sammen med grunneier og grunneierrepresentant i høringsperioden. Det er et lite nettverk av gjengrodde driftsveier fra nordsiden og opp mot toppen av Fjellsjøhøgda, men denne delen av området fremstår som svært lite brukt til friluftsliv uten tydelige stier. Det går en traktorvei inn i deler av området i nordøst. Området rundt verneforslaget er tilrettelagt for friluftsliv med skiløyper og turstier. Rajebråtehytta ligger rett vest for den foreslåtte vernegrensen. Som følge av det lave aktivitetsnivået og generell mangel på tilrettelegging i området, vurderer Statsforvalteren at Fjellsjøhøgda er egnet for et strengere restriksjonsnivå enn andre naturreservater i Marka. Sårbare arter og et større viktig funksjonsområde for skogsfugl bidrar til at vi vurderer at området bør skjermes for forstyrrelser. Det er derfor ikke åpnet for orienteringsløp og andre aktiviteter innenfor området uten søknad. Ettersom det ikke er noen definerte stier i området, er det ikke aktuelt å åpne for sykling og ridning.

Det er ingen registrerte bygg eller installasjoner inne i verneforslaget. Det er heller ikke registrert mineralske forekomster av betydning eller andre drivverdige geologiske ressurser i området, jf. kartlag fra NGU og uttalelse fra Direktoratet for mineralforvaltning.

Området er en viktig lokalitet for skogsfugl. For å begrense forstyrrelsen på fuglelivet i den mest sårbare perioden, er det avgrenset en sone på vernekartet med ferdselsrestriksjoner i perioden fra 15. april til 15. mai.

Planstatus

Området er regulert som LNF-område i kommuneplanens arealdel og ligger i sin helhet innenfor markalovens geografiske virkeområde. Det foreligger ingen reguleringsplaner i området.

Sammendrag av høringsuttalelser

Knut Erling Moksnes

Positiv til verneforslaget, men mener ferdselsforbudet er unødvendig og uhensiktsmessig. Mener forbud mot menneskelig ferdsel på våren ikke kan dokumenteres som et tiltak for å opprettholde leikområder. Forbud mot flatehogst vil være det nødvendige tiltaket, ikke menneskelig ferdsel. Det er i dag lite ferdsel i området, og ingen stier eller skiløyper. Argument om at det kan bli mer ferdsel i fremtiden gjør ferdselsforbudet unødvendig, og forskriften kan heller endres senere. Ferdelsforbudet tydeliggjør leikområdet og kan i seg selv føre til mer ferdsel.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Støtter verneforslaget med foreslåtte ferdselsrestriksjoner. Bemerket at det finnes verneverdig areal utenfor verneforslaget. Reservatet er utvidet med ca. 140 daa siden

oppstart, og Naturvernforbundet mener grunneier bør få sjansen til å tilby mer areal. Spesielt gjelder dette gammelskogen med funn av rødlistearter i Gjerdingslia.

Viken fylkeskommune

Mener at omlegging eller nyetablering av stier og løyper bør kunne søkes om. Det kan være at en omlegging eller nyetablering av sti eller løype bør gjøres av hensyn til formålet. Fylkeskommunen mener videre at forskriften bør presisere hva som ligger i større arrangementer. For eksempel bør turorientering og undervisningsaktiviteter i utgangspunktet være tillatt. Fylkeskommunen mener at det er ulikhet i forskriftene om bålrensning i de foreslåtte barskogreservatene. De mener at forskriftene kan ha forbud mot bål, men gi unntak for bålrensning med tørrkvist og medbrakt ved.

Statsforvalterens kommentarer

Knut Erling Moksnes

Vi er enige i at hogst er den største trusselen for leikområder, og vern er derfor det beste virkemiddelet for å sikre bestanden. Forstyrrelser er imidlertid også en trussel og vi har derfor, i samarbeid med grunneier og grunneierrepresentant, valgt å skjerme fuglelivet i den mest sårbare perioden. Selv om det i dag er begrenset med friluftsliv innenfor området kan dette endres på sikt. Vi har derfor valgt å være føre-var og innført et ferdselsforbud.

Vi er klar over at vernekartet med ferdselsforbud vil kunne gjøre denne lokaliteten mer utsatt. Allikevel velger vi å tro at folk vil forholde seg til verneforskriften.

Fjellsjøhøgda er et område uten spor etter stier og andre tilrettelegginger for friluftsliv. Det er et viktig område for storfugl og Statsforvalteren har derfor valgt å skjerme deler av naturreservatet mot forstyrrelser i den mest sårbare perioden på våren. Det spesielle med Fjellsjøhøgda er at det er såpass lite brukt til friluftsliv og det er ønske om at dette området kan fortsette å være et område uten tilrettelegging og andre forstyrrelser. Det er fortsatt mulig å bruke området i hele perioden utenom 15. april til 15. mai, hvor en mindre del av reservatet har ferdselsforbud. Leik kan oppleves i mange andre områder.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern. Grunneier har fått mulighet til å tilby utvidelse av området, også arealet ved Gjerdingslia.

Viken fylkeskommune

Det er ingen tydelige stier eller løyper i området. Det er derfor ikke naturlig å ta inn omlegging eller nyetablering som en spesifisert dispensasjonsbestemmelse i verneforskriften. Det er likevel mulig å søke om dette etter § 8 dersom det skulle bli aktuelt. Når det gjelder arrangementer forholder vi oss til Miljødirektoratets gjeldende forskriftsmal for verneområder. Vi viser også til Miljødirektoratets svar av 9.9.2020 på Norsk Friluftsliv sitt brev. Når det gjelder bålrensning er det et generelt forbud i forskriften, mens unntaksbestemmelsene åpner for bålrensning med tørrkvist og medbrakt ved.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår vern av Fjellsjøhøgda naturreservat i Lunner kommune med en mindre justering av vernegrensen etter høring, og med følgende endringer i forskriften:

§ 4 h er fjernet.

§ 5 b er endret til: Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt.

Forslag til kart og verneforskrift er vedlagt.

8.3. Tullebrennhaugen i Lunner kommune

Kommune: Lunner

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 695 daa

Berørte eiendommer: Lunner kommune: gnr/bnr. 116/4.

Tullebrennhaugen er et høydedrag nordvest på Romerriksåsen, mellom ca. 515 og 617 moh. Området ligger omtrent 5 km øst for Grua i Lunner kommune, og inkluderer toppene Søndre Korsvasshøgda (610 moh.) og Rognbråtefjellet (617 moh.), og vannet Svartvatnet.

Tullebrennhaugen ble kartlagt for naturverdier høsten 2019 og naturfaglig rapport forelå våren 2020.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av fuktig gammel barskog med urskogsneare partier som inneholder truet, sjelden og sårbar natur. Naturreservatet har kvaliteter knyttet til sjeldne arter som har sitt leveområde i slike miljøer. I tillegg har reservatet en økologisk funksjon i nettverket av flere reservater på Romerriksåsen.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand. Det skal samtidig tas hensyn til bruk av naturreservatet til idretts- og friluftslivsformål som ikke forringer verneverdiene nevnt i første ledd.

Det meste av berggrunnen i området består av biotittsyenitt. Løsmassene består av tynne morenematerialer. På værutsatte kollene og i tilknytning til tjern og myrer består løsmassene av humus. Blåbærgranskog er dominerende vegetasjonstype, mens på toppområdet er det glissen lavfurskog med røsslyng. Området er preget av gammel fuktig granskog med god variasjon og kontinuitet i død ved. Skogen fremstår som naturskog med urskognære kjerneområder i en region som ellers er preget av skogbruk. Det er registrert gode forekomster av sjeldne og rødlistede sopp- og lavarter, blant andre den sterkt truede arten lappkjuke. Området fikk regional verdi (***) i den naturfaglige registreringen. De viktigste verdiene har er at det ligger i kjernerregionen for fuktig gammel granskog med lappkjuke som karakterart, det finnes urskogsneare kjerneområder og det området har en landskapsøkologisk funksjon i nettverket av naturreservater på Romerriksåsen.

Området oppfyller flere mangler ved dagens skogvern da det har arealer med biologisk gammel skog. I tillegg oppfyller det mangler for storområder da det sammen med nærliggende reservater utgjør et areal over 10 km², og bidrar til økologisk sammenheng mellom disse reservatene.

Avgrensing

Avgrensningen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler arealet grunneier ønsker å tilby til vern. Grensen er ikke endret etter høringsperioden.

Kulturhistoriske verdier

Det er registrert to forekomster av spor etter avsviing- og dyrkingsaktivitet fra 1600-tallet (Askeladden ID 250137 og 250139) innenfor naturreservatet. Disse funnlokalitetene er gjengrodd med skog, og ikke fredet som kulturminne.

Inngrepsstatus og andre interesser

Det går en sti mot Tullebrennhaugen sørfra, men denne går utenfor grensen for naturreservatet. Sør for verneforslaget er det et nettverk av merkete turstier noe som gjør at det er et visst nivå med friluftaktivitet her. Området er befart i høringsperioden, og det er ikke funnet noen tydelige stier innenfor naturreservatet som det er naturlig å inkludere på vernekartet. Det er ikke kartlagt noen bygninger eller installasjoner inne i området. Som følge av det lave aktivitetsnivået og generell mangel på tilrettelegging i området, vurderer Statsforvalteren at Tullebrennhaugen er egnet for et strengere restriksjonsnivå enn andre naturreservater i Marka. Sårbare arter og et større viktig funksjonsområde for skogsfugl bidrar til at vi vurderer at området bør skjermes mot forstyrrelser. Det er derfor ikke åpnet for orienteringsløp og andre aktiviteter innenfor området uten søknad. Ettersom det ikke er noen definerte stier i området, er det ikke aktuelt å åpne for sykling og ridning.

Myrområdene i sør (Niputtmyra) og øst er preget av ekstensiv grøfting og gjengroing med skog. Det kan være aktuelt med myrrestaurering i dette området. Det er ikke registrert mineralske forekomster eller andre drivverdige geologiske ressurser i området, jf. kartlag fra NGU og uttalelse fra Direktoratet for mineralforvaltning.

Området er en viktig lokalitet for skogsfugl. For å begrense forstyrrelsen på fuglelivet i den mest sårbare perioden, er det fastsatt en avgrenset sone på vernekartet med ferdselsrestriksjoner i perioden fra 15. april til 15. mai.

Planstatus

Hele området er regulert til LNF-formål i kommuneplanens arealdel og ligger innenfor markalovens geografiske virkeområde. Lunner kommune har i kommuneplanen vedtatt en hensynsone for bevaring av naturmiljø som overlapper med verneforslaget i stor grad. Det er ingen reguleringsplaner som kommer i konflikt med områdevern.

Sammendrag av høringsuttalelser

Knut Erling Moksnes

Positiv til verneforslaget, men mener ferdselsforbudet er unødvendig og uhensiktsmessig. Mener forbud mot menneskelig ferdsel på våren ikke kan dokumenteres som et tiltak for å opprettholde leikområder. Forbud mot flatehogst vil være det nødvendige tiltaket, ikke menneskelig ferdsel. Det er i dag lite ferdsel i området, og ingen stier eller skiløyper. Argument om at det kan bli mer ferdsel i fremtiden gjør ferdselsforbudet unødvendig, og forskriften kan heller endres senere. Ferdelsforbudet tydeliggjør leikområdet og kan i seg selv føre til mer ferdsel.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Støtter forslaget og forslaget til forskrift. Grensen i nordvest bør vurderes utvidet noe for å gi området beskyttelse mot kraftig nordavind.

Viken fylkeskommune

Mener at omlegging eller nyetablering av stier og løyper bør kunne søkes om. Det kan være at en omlegging eller nyetablering av sti eller løype bør gjøres av hensyn til formålet. Fylkeskommunen mener videre at Forskriften bør presisere hva som ligger i større arrangementer. F.eks. turorientering og undervisningsaktiviteter bør i utgangspunktet være tillatt. Fylkeskommunen mener at det er ulikhet i forskriftene om bålbrekking i de foreslåtte barskogreservatene. De mener at forskriftene kan ha forbud mot bål, men gi unntak for bålbrekking med tørrkvist og medbrakt ved.

Statsforvalterens kommentarer

Knut Erling Moksnes

Vi er enige i at hogst er den største trusselen for leikområder, og vern er derfor det beste virkemiddelet for å sikre bestanden. Forstyrrelser er imidlertid også en trussel og vi har derfor, i samarbeid med grunneier og grunneierrepresentant, valgt å skjerme fuglelivet i den mest sårbare perioden. Selv om det i dag er begrenset med friluftsliv innenfor området kan dette endres på sikt. Vi har derfor valgt å være føre-var og innført et ferdselsforbud.

Vi er klar over at vernekartet med ferdselsforbud vil kunne gjøre denne lokaliteten mer utsatt. Allikevel velger vi å tro at folk vil forholde seg til verneforskriften.

Fjellsjøhøgda er et område uten spor etter stier og andre tilrettelegginger for friluftsliv. Det er et viktig område for storfugl og Statsforvalteren har derfor valgt å skjerme deler av naturreservatet mot forstyrrelser i den mest sårbare perioden på våren. Det spesielle med Fjellsjøhøgda er at det er såpass lite brukt til friluftsliv og det er ønske om at dette området kan fortsette å være et område uten tilrettelegging og andre forstyrrelser. Det er fortsatt mulig å bruke området i hele perioden utenom 15. april til 15. mai, hvor en mindre del av reservatet har ferdselsforbud. Leik kan oppleves i mange andre områder.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern.

Viken fylkeskommune

Det er ingen tydelige stier eller løyper i området. Det er derfor ikke naturlig å ta inn omlegging eller nyetablering som en spesifisert dispensasjonsbestemmelse i verneforskriften. Det er likevel mulig å søke om dette etter verneforskriften § 8 dersom det skulle bli aktuelt. Når det gjelder arrangementer forholder vi oss til Miljødirektoratets gjeldende forskriftsmal for verneområder. Vi viser også til Miljødirektoratets svar av 9.9.2020 på Norsk Friluftsliv sitt brev. Når det gjelder bålbrekking er det et generelt forbud i forskriften, mens unntaksbestemmelsene åpner for bålbrekking med tørrkvist og medbrakt ved.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår vern av Tullebrennhaugen naturreservat i Lunner kommune med samme avgrensning som ved høring, og med følgende endringer i forskriften:

§ 4 h er fjernet.

§ 5 b er endret til: Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt.

Forslag til kart og verneforskrift er vedlagt.

8.4. Ryfjell i Flå og Nesbyen kommuner

Kommuner: Flå og Nesbyen

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 4262 daa

Berørte eiendommer: Flå kommune: 17/3. Nesbyen kommune: 101/13, 101/14, 101/15.

Området ligger består av nord- og østvendt li nedenfor fjelltoppen Ryfjell i Nesbyen og Flå kommuner, omtrent 15 km sørøst for Nesbyen. Det strekker seg fra Ålungruken (1095 moh.) i sørvest – et område med snaufjell, gammel skog og myr, og går nordover langs den bratte lia.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et større og relativt urørt område og som representerer en bestemt type natur i form av gammel, høyereliggende barskog. Naturreservatet har kvaliteter knyttet til sjeldne arter som har sitt leveområde i slike miljøer. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle de.

Ryfjell er et område med høyereliggende og fattig, og stedvis gammel granskog. Området har spredte forekomster av myr, bart fjell, og bratte, rasutsatte skråninger. Naturverdiene i området er knyttet til de gamle granskogene, med forekomster av sårbare og rødlistede sopp- og lavararter. Stabilt fuktig lokalklima gir stedvis opphav til rikelig med skjeggjav, særlig i litt lysåpne partier i den gamle granskogen. De nedre delene av lia preges av fuktigere utforming enn de mer eksponerte områdene overfor. Også i de nedre delene er det registrert flere rødlistede sopper. Samlet vurdering fra naturkartlegging har gitt området regional verdi (**). Berggrunnen består fortrinnsvis av metasandstein, og jordsmonnet er gjennomgående tynt.

Avgrensing

Den foreslåtte vernegrensen har kommet frem gjennom dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneierne er villige til å tilby til vern.

Kulturhistoriske verdier

Det er ikke registrert noen automatisk fredete kulturminner eller nyere forekomster av kulturhistorisk verdi i verneforslaget.

Inngrepsstatus og andre interesser

Området omfatter ingen kraftinstallasjoner, men grenser mot distribusjons- og regionalnettlinje i nordøst mot riksvei 7. Det er heller ingen oppførte bygninger. Nordlige deler av verneforslaget inngår i det kartlagte friluftsområdet Rauk, med ukjent områdeverdi. Det er få registrerte stier i området, og ingen merkete. Det er kartfestete stier ved Dokkerudnatten, samt et mindre nettverk av stier i forbindelse med tjernene på toppen av Ryfjell.

Det er ikke registrert mineralske forekomster eller andre drivverdige geologiske ressurser inne i verneforslaget, jf. kartlag fra NGU og uttalelse fra Direktoratet for mineralforvaltning, men området grenser til en registrert grusressurs i øst langs Hallingdalselva.

Planstatus

Området er avsatt til LNFR-formål i både Flå og Nesbyen kommuner. De brattere delene av verneforslaget er tegnet inn i Nesbyens kommunekart som faresone for ras.

Sammendrag av høringsuttalelser

Glitre energi

De har en regionalnettslinje tett opptil området Ryfjell, i Flå og Nesbyen kommuner (området grenser mot distribusjons- og regionalnettslinje i nordøst mot riksvei 7). I verneplanens bestemmelser må det sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende nettanlegg, også dersom man må krysse verneområdet for å komme til linjen. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre disse oppgavene. Der det er etablert luftledninger tett opp til verneområdet, må det også kunne utføres nødvendig skogrydding for sikker drift av luftledningen i tråd med gjeldende føringer knyttet til anleggskonsesjon. Det vil si at det må kunne foreta hogst i klausulert område samt sikringshogst der det ansees at eventuell vernet skog utenfor dette området er i fare for leveringssikkerheten. Da selvfølgelig etter avtale med grunneiere og eventuelt myndigheter

NVE

De ber om at standardbestemmelsene for nettanlegg tas inn i verneforskriften for å sikre nødvendig drift og vedlikehold. De forventer at nettselskapene som er berørt uttaler seg om hvorvidt standardbestemmelsene dekker deres behov

Viken fylkeskommune

Mener at omlegging eller nyetablering av stier og løyper bør kunne søkes om. Det kan være at en omlegging eller nyetablering av sti eller løype bør gjøres av hensyn til formålet. Fylkeskommunen mener videre at forskriften bør presisere hva som ligger i større arrangementer. F.eks. turorientering og undervisningsaktiviteter bør i utgangspunktet være tillatt. Fylkeskommunen mener at det er ulikhet i forskriftene om bålrensing i de foreslåtte barskogreservatene. De mener at forskriftene kan ha forbud mot bål, men gi unntak for bålrensing med tørrkvist og medbrakt ved.

Språkrådet

Navnet er dekkende for området, og Ryfjell er vedtatt skrivemåte for navnet på fjellet.

Direktoratet for Mineralforvaltning:

DMF kan ikke se at de foreslåtte verneområdene berører registrerte forekomster med mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift. De ønsker allikevel å informere om at arealene som skal utredes for Hurdalselvdeltaet og Ryfjell grenser til registrerte forekomster med henholdsvis lokal- og liten betydning i NGUs ressursdatabase. Dersom avgrensingen av de aktuelle områdene endres, må virkningene av vernet også inkludere vurderinger for eventuell berøring av forekomstene. Utover dette har de ingen merknader til varsel om oppstart av verneprosess for skogområdene.

Statsforvalterens kommentarer

Glitre energi

Linjen det pekes på ligger langs riksvei 7. Grenser for område foreslått for vern skal være utenfor både selve linjeinfrastrukturen og området som må skjøttes for å fjerne vegetasjon fra linjetraseen. Vi går ut ifra at tilkomst til linjen vil være fra rv 7 og ikke fra fjellsiden over. Skulle det likevel være behov for tilkomst eller transport over vernet område, bes det om at det tas kontakt med Statsforvalteren slik at vedlikehold av linjenettet ikke hindres eller vanskeliggjøres.

Viken fylkeskommune

Området Ryfjell er bratt, lite tilgjengelig og lite brukt med noe unntak av storviltjakt på høsten. Stiene, som gjerne var vesentlig mer benyttet tidligere til landbruksdrift, bør kunne vedlikeholdes. Vi ser at ordlyden iht. § 4. g, ref. «merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier i henhold til tilstand på vernetidspunktet», er uheldig for området Ryfjell når det gjelder leddet «tilstand på vernetidspunktet». Vi foreslår at dette fjernes slik at eldre stier som er under gjengroing, også vil kunne settes i stand. Vi vurderer at dette vil dekke eventuelle behov for stier i området.

Ordlyden «større arrangementer» er ikke definert og vurderingen av hva som ligger i dette, vil variere fra område til område etter en sårbarhetsvurdering. Små områder med store og sårbare verdier vil vurderes strengere enn store, slitasjesterke områder. Er man i tvil, bør det tas kontakt med forvaltningsmyndigheten før planlegging av et arrangement starter. Vi vurderer at det skal svært mye til før et arrangement som ikke setter varige spor, vurderes til å være søknadspliktig i området Ryfjell.

Bålbrenning omtales ikke i verneforskriften for området Ryfjell, og følgelig gjelder da de samme reglene for øvrige ikke-vernede områder. Når det gjelder bålbrenning vil verneforskriftene variere mer fra område til område etter en vurdering opp mot bruk og risiko for skade på naturmiljøet.

Direktoratet for Mineralforvaltning

Avgrensning av området er ikke vesentlig endret etter høringen. Området berører dermed ikke registrerte områder med mineralressurser.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår vern av Ryfjell naturreservat med en liten endring i verneforskriften i forhold til den som var på høring, omtalt over.

8.5. Rødsåsen i Moss kommune

Kommune: Moss

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 427 (utvidelse 113 daa)

Berørte eiendommer: Moss kommune: 1/2831, 1/2832, 1/2833

Verneforslaget er en utvidelse av Rødsåsen naturreservat, som ligger i Moss kommune, på Søndre Jeløy.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av et skogområde på permiske bergarter i de mest sommervarme strøk av landet, med eksponert beliggenhet inntil Oslofjorden. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Utvidelsen omfatter et areal med lavereliggende, høyproduktivt skogareal på næringsrikt jordsmonn. Dette vil kunne utvikle seg til et frodig skogsområde med grunnlag for mye biologisk mangfold. Verneforslaget totalt sett representerer et variert skogareal med en høy treslagsvariasjon. Skogtypene spenner fra fattig furuskog, edelløvsog og høybonitet barskog.

Geologisk ligger Jeløya i Oslofeltet. Lavabergartene er næringsrike for planter, og dette gir opphav til et næringsrikt jordsmonn. Dette, i kombinasjon med et gunstig klima, danner grunnlag for en frodig vegetasjon. Søndre Jeløy ligger i overgangen mellom kystklima og innlandsklima, noe som gir relativt milde vintre og varme somre.

Avgrensing

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern.

Kulturhistoriske verdier

Det er registrert et automatisk fredet gravminne innenfor utvidelsesforslaget. Det er også registrert en røys som sannsynligvis er en rydningsrøys av uviss alder. Denne har et uavklart vern som kulturminne.

Inngrepsstatus og andre interesser

Brukerinteressene i området er knyttet til skogbruk, beite og friluftsliv. Området ligger innenfor Søndre Jeløy landskapsvernområde. Landskapsvernforskriften er ikke til vesentlig hinder for drift av gårdsskogene, selv om det legges visse føringer for skjøtselen.

Statsforvalteren foreslår begrensninger av beite i utvidelsesarealet på grunn av slitasjesvak vegetasjon. Dette er i tråd med tilsvarende vurderinger i regionen. Tråkk av husdyr under slike forhold kan føre til alvorlig skade på vegetasjonen, noe som vil være i strid med verneformålet. Av denne grunn er beiting ikke tillatt i reservater i regionen med tilsvarende jordsmonn/vegetasjon. Beiting er tillatt i barskogreservatene på morene/grunnfjell som har

vegetasjon som er mer robust mot tråkk og slitasjeskader. Dette gjelder det store flertallet av skogreservatene.

Søndre Jeløy tilbyr rike muligheter for et variert friluftsliv i kort avstand fra Moss byområde, og både lokalbefolkningen og tilreisende benytter seg av området. Det er mange etablerte stier på Rødsåsen, og enkelte brukes svært mye av turgåere. Andre deler av det eksisterende reservatet er mer utilgjengelige og er derfor mer skjermet for ferdsel og slitasje. Det er ønskelig å opprettholde slike "lommer" av skjermede områder, og det skal ikke legges opp til økt ferdsel her. Moss kommune har vedtatt egne ferdselsregler for Søndre Jeløy landskapsvernområde. Ferdselsreglene tillater ikke ridning eller annen bruk av hest i landskapsvernområde og Rødsåsen (unntatt for grunneiers egen virksomhet og den grunneier tillater). Sykling er tillatt på turveier som er merket gang-/sykkelveg. Det er ingen aktuelle stier innenfor verneforslaget hvor det er tillatt med sykling per i dag. Det foreslås derfor å videreføre bestemmelse fra eksisterende reservat der bruk av sykkel, hest og kjerre og ridning er i utgangspunktet forbudt.

Statsforvalteren foreslår forbud mot bålbrekking, da det er ønskelig at død ved skal bli liggende i reservatet og utvikle seg naturlig.

Det er ingen kjente forekomster av mineralske ressurser, masseuttak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslaget, jf. uttalelsen fra DMF. Statsforvalteren kan heller ikke se at det foreslåtte vernet er i konflikt med kjente energiresurser.

Planstatus

Verneforslaget er avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen for Moss. Arealet omfattes av eksisterende Søndre Jeløy landskapsvernområde, og ved omgjøring til naturreservat vil forskriften for landskapsvernområdet bli opphevet for dette arealet.

Sammendrag av høringsuttalelser

Moss kommune er positiv til verneforslaget. Det bør være tillatt å drive skjøtsel i skogen langs ferdselsårene av hensyn til friluftslivet. Moss kommune foreslår at det settes av en 15 meter bred sone langs stiene hvor det vil være mulig å tynne skogen. Dette er hovedsakelig av hensyn til sikkerhet for de som benytter seg av området.

Statsforvalterens kommentarer

Ferdselsårer

Innenfor verneforslaget er det flere etablerte stier. Forslaget til verneforskrift gir tillatelse til vedlikehold av eksisterende stier i henhold til standard som på vernetidspunktet. Statsforvalteren mener at en sone på 15 meter ved de aktuelle stiene ikke vil fremme verneverdiene, da det er ønskelig med mest mulig fri utvikling i naturreservatene.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår vern av Rødsåsen naturreservat i Moss kommune med små justeringer av grense til vannkant og jordekant, og enda som ligger inntil eksisterende verneområde er tatt ut av verneforslaget, etter ønske fra grunneier. Statsforvalteren tilrår samme forskrift som ved høringen.

Forslag til kart og verneforskrift er vedlagt.

8.6. Grønliparken og Ormåsen i Moss kommune

Kommune: Moss

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturresevat

Areal: 60 daa (utvidelse 21 daa)

Berørte eiendommer: Moss kommune: 1/2829 og 1/2831

Grønliparken og Ormåsen ligger i Moss kommune, på Søndre Jeløy.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturresevatet er å bevare en bestemt naturtype i form av en velutviklet edelløvskog i Grønliparken, og rik blandingsskog i Ormåsen. Området har særlig betydning for biologisk mangfold med et rikt artsmangfold og trær av grove dimensjoner.

Utvidelsesområdet omfatter en østvendt skråning med høyproduktiv blandingsskog med relativt stor treslagsvariasjon. I den sørlige delen av forslaget er det innslag av trær med store dimensjoner. Dette området vil kunne utvikle seg til et frodig, lite skogsområde med grunnlag for mye biologisk mangfold.

Avgrensing

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern.

Kulturhistoriske verdier

Det er ikke registrert automatisk fredede eller nyere tids kulturminner innenfor verneforslaget.

Inngrepsstatus og andre interesser

Brukerinteressene i området er knyttet til skogbruk og friluftsliv. Det er etablert en speiderhytte på toppen av Ormåsen. Den foreslåtte grensa vil gå utenfor bruksområdet til speideraktivitetene på åsen.

Det er ingen kjente forekomster av mineralske ressurser, masseuttak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslaget, jf. uttalelsen fra DMF.

Planstatus

Verneforslaget er avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen for Moss. Arealet omfattes av eksisterende Søndre Jeløy landskapsvernområde, og ved omgjøring til naturresevat vil forskriften for landskapsvernområdet bli opphevet for dette arealet.

Sammendrag av høringsuttalelser

Elvia har elektriske anlegg i nærheten av området som foreslås vernet. De påpeker at det er viktig å sikre at det kan utføres nødvendig drift, vedlikehold og fornyelse av anlegget. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorisert kjøretøy for å utføre disse oppgavene.

NVE viser til innspill fra Elvia, og at bestemmelsene bør ta høyde for at arbeidet med kraftkabelen kan kunne skje innenfor verneområdet. Det bør tas inn relevante bestemmelser for å ivareta behov knyttet til drift, vedlikehold og oppgradering av nettanlegg.

Moss kommune er positiv til verneforslaget. Det bør være tillatt å drive skjøtsel i skogen langs ferdselsårene av hensyn til friluftslivet.

Statsforvalterens kommentarer

Elektriske anlegg

Statsforvalteren forholder seg til enigheten som er oppnådd sentralt om drift, vedlikehold, oppgradering m.m av ledninger som krysser eller ligger inntil verneområder, og har i henhold til dette tatt inn standardbestemmelser i verneforskriften for området. Etter innspillet fra Elvia tilrår Statsforvalteren å ta inn «*drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet*» og «*oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig*» i §4, «*nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten*» i § 6, «*oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4*» i §7 og «*nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning*» i §10.

Ferdselsårer

Det er ingen ferdselsårer benyttet til friluftsliv innenfor utvidelsesforslaget.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår vern av Grønliparken og Ormåsen naturreservat i Moss kommune med små justeringer av grense ved jordekant, og med følgende tillegg i forskrift:

§ 4 nytt punkt 8 skal lyde:

8. drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet

§ 4 nytt punkt 9 skal lyde:

9. oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig

§ 6 nytt punkt 3 skal lyde:

3. nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten

§ 7 nytt punkt 9 skal lyde:

9. oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4

§ 7 nytt punkt 10 skal lyde:

10. nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning

Forslag til kart og verneforskrift er vedlagt.

8.7. Reierskogen i Moss kommune

Kommune: Moss

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: Total 279 daa (198 daa utvidelse)

Berørte eiendommer: Moss kommune: 1/2819

Reieråsen naturreservat ligger på Jeløya utenfor Moss, og grenser til Søndre Jeløy landskapsvernområde. Det foreslåtte utvidelsesarealet ligger øst og sør for reservatgrensen til Reieråsen, inne i landskapsvernområdet, og utgjør skogsarealet Reierskogen. Området ligger ca. 0-65 moh.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område med truet, sjelden og sårbar natur i form av en ås med variert edelløvsog og gammel barskog. Området har en særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av rikt arts mangfold.

Geologisk ligger Jeløya i Oslofeltet. Lavabergartene er næringsrike for planter, og dette gir opphav til næringsrikt jordsmonn. Dette, i kombinasjon med et gunstig klima, danner grunnlag for en frodig vegetasjon. Søndre Jeløy ligger i overgangen mellom kystklima og innenlandsklima, noe som gir relativt milde vintre og varme somre. Utvidelsen omfatter et areal med lavereliggende, høyproduktivt skogareal på næringsrikt jordsmonn, og vil supplere verneverdiene i eksisterende reservat.

Området øst for eksisterende naturreservat er NiN-kartlagt i 2019. Det er registrert høstingsskog/lågurthasselskog og frisk lågurtedellauvskog i utvidelsesforslaget. Et område innenfor og nord for eksisterende naturreservat er kartlagt som naturtype gammel barskog.

Avgrensning

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern.

Kulturhistoriske verdier

Kulturminnesøk fra Riksantikvaren viser ingen automatisk fredete kulturminner eller andre kulturhistoriske verdier. Området inngår i et større kulturlandskap, som allerede har vernestatus.

Inngrepsstatus og andre interesser

Brukerinteressene i området er knyttet til skogbruk, beite, friluftsliv og skjøtsel av bakenforliggende eng og steingjerde. Området ligger innenfor Søndre Jeløy landskapsvernområde. Landskapsvernforskriften er ikke til vesentlig hinder for drift av gårdsskogene, selv om det legges visse føringer for skjøtselen.

I eksisterende forskrift er det en dispensasjonsadgang for beiting i en begrenset del av naturreservatet. Vi foreslår å videreføre denne bestemmelsen for utvidelsesforslaget.

Søndre Jeløy tilbyr rike muligheter for et variert friluftsliv i kort avstand fra Moss byområde, og både lokalbefolkningen og tilreisende benytter seg av området. Moss kommune har vedtatt egne ferdselsregler for Søndre Jeløy landskapsvernområde. Ferdelsreglene tillater ikke ridning eller annen bruk av hest i landskapsvernområdet (unntatt for grunneiers egen virksomhet og den grunneier tillater). Sykling er tillatt på turveier som er merket gang-/sykkelveg. Vi foreslår at ferdselsreglene i Reierskogen harmoniserer med ferdselsreglene ellers i landskapsvernområdet. Det vil si at vi foreslår at sykling er forbudt, unntatt på turveien merket på vernekartet, og at ridning og bruk av hest er forbudt, unntatt på turvei og stier merket på vernekartet.

Statsforvalteren foreslår forbud mot bålbrenning, da det er ønskelig at død ved skal bli liggende i reservatet og utvikle seg naturlig.

Enga og steingjerdet utenfor verneforslaget, mot bebyggelsen, skjøttes henholdsvis årlig og ca. hvert 2-3 år. Det er behov for bruk av motorisert ferdsel i forbindelse med dette, og det foreslås adgang til dette i forslaget til forskrift.

Eksisterende stier og turvei kan vedlikeholdes i henhold til standard som på vernetidspunktet. Dersom det er behov for motorisert ferdsel for å gjennomføre dette, kan det vurderes dispensasjon etter verneforskriftens § 8.

Det er ingen kjente forekomster av mineralske ressurser, masseuttak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslaget, jf. uttalelsen fra DMF. Statsforvalteren kan heller ikke se at det foreslåtte vernet er i konflikt med kjente energiresurser.

Planstatus

Utvidelsesområdet er i kommuneplanens arealdel avsatt til LNF-formål. Moss kommune har i tillegg regulert størstedelen av arealet her som friluftsområde. Det er ingen reguleringsplaner i området som er i konflikt med vern. Arealet omfattes av eksisterende Søndre Jeløy landskapsvernområde, og ved omgjøring til naturreservat vil forskriften for landskapsvernområdet bli opphevet for dette arealet.

Sammendrag av høringsuttalelser

Det har ikke kommet inn konkrete høringsuttalelser til Reierskogen.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår vern av Reierskogen naturreservat i Moss kommune med små justeringer av grense ved vannkant, og grense i nord er trukket 1-2 meter sørover med hensikt å holde sti mot skolen utenfor vernet, og forskrift som i høringen.

Forslag til kart og verneforskrift er vedlagt.

8.8. Rudskampen i Nannestad kommune

Kommune: Nannestad

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Verneverdi: regional verdi

Areal: Utvidelse på ca. 2659, totalareal på ca. 3861 daa.

Berørte eiendommer: Nannestad: gbnr. 8/1, 156/1.

Rudskampen og Råbjørn ligger i Nannestad kommune, nord i Romerriksåsene. Eksisterende Rudskampen naturreservat, som ble opprettet i 2015, foreslås utvidet med et lite areal i nordøst og et større areal vestover med Råbjørn.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer eldre naturlig forynget barskog med innslag av truet, sjelden og sårbar natur. Videre er formålet å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det utgjør en viktig del av et nettverk av vernet gammelskog på Romerriksåsene.

Området består av gammel barskog, intakt lavlandsmyr i innlandet, samt rikmyr. Flere truede og sårbare arter knyttet til gammel skog forekommer i området. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Det skal samtidig tas hensyn til bruk av naturreservatet til idretts- og friluftslivsformål som ikke forringer verneverdiene nevnt i § 1 første ledd.

Utvidelsesarealet ved Råbjørn er i den naturfaglige registreringen vurdert til å ha regional verdi (**). De viktigste kvalitetene ved Råbjørn er knyttet til eldre fuktig granskog og innslag av gammel furuskog. Den eldre skogen er fragmentert av ungskog, som i stor grad er av noe bedre boniteter. Forslaget omfatter dermed betydelig restaureringsareal. Utvidelsesarealet sydvest for eksisterende Rudskampen har gammel skog og en relativt høy konsentrasjon av registrerte rødlistearter. Blant de registrerte artene er bl.a. lappkjuke (EN). Rudskampen og Råbjørn inngår i et større økologisk nettverk av gammel naturskog i verneområdene i Romerriksåsene, og dette er en viktig kvalitet ved området.

Avgrensing

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter. Det er ikke gjort endringer i avgrensingen etter høringen.

Kulturhistoriske verdier

Det er ikke registrert automatisk fredede eller nyere tids kulturminner innenfor verneforslaget.

Inngrepsstatus og andre interesser

Brukerinteressene i området er knyttet til skogbruk, jakt fiske og friluftsliv. Det er flere stier, skiløyper og kjøretraseer som går inn i eller gjennom områdene. Det foreslås en videreføring av eksisterende verneforskrift for Rudskampen, der det er forskriftsbestemmelser som omfatter både vedlikehold, begrenset utvidelse og utbedring av eksisterende stier og skiløyper, samt preparering av skiløyper.

En kjøretrasé mellom Råbjørn og Rudskampen er nødvendig for skogbruksdrift i bakenforliggende areal. Denne er avmerket på vernekartet med tilhørende bestemmelse i verneforskriften. Øvrige kjøretraséer i utvidelsene vil ikke lenger ha noen funksjon ved et vern av skogen, og det vil dermed ikke være behov for vedlikehold og opprettholdelse av disse.

En 300 kV – transmisjonsnettledning krysser verneforslaget i vest. Det er i foreslått endringsforskrift tatt inn standardbestemmelser som skal ivareta interessene knyttet til nettledningen. Statsforvalteren har ikke avmerket trasé for motorferdsel tilknyttet ledningen, se vår kommentar til Statnett sin uttalelse.

Det er ingen kjente forekomster av mineralske ressurser, masseuttak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslaget, jf. blant annet uttalelse fra DMF.

Planstatus

Verneforslaget ligger innenfor markalovens geografiske virkeområde. Området er avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF) og hensynssone nedslagsfelt for drikkevann i kommuneplanen for Nannestad.

Sammendrag av høringsuttalelser

Norges vassdrags – og energidirektoratet (NVE)

Har ingen kommentarer til forslag om vern av området.

Statnett

Er berørt av dette ved at de har 300 kV transmisjonsnettledning gjennom det foreslåtte naturreservatet i vest. Som nevnt i Statnetts høringsuttalelse av 25.11.2020 er transmisjonsnettledningen i dette området spesielt utsatt for nedising og fare for utfall på ledningen. Knyttet til dette er det behov for inspeksjon med snøscooter på snødekt mark her. Konkret her så kjører nettdrift scooter i ledningens skogryddebelt fra mast 87 og mot mast 88, gjennom det foreslåtte verneområdet, for å gjennomføre inspeksjon. Statnett ber om at verneforskriften endres slik at det gis et generelt unntak fra forbud mot motorisert ferdsel når det gjelder bruk av motorisert kjøretøy på snødekt mark i ledningens skogryddebelt.

Statens vegvesen

Verneforslaget berører ikke eksisterende eller planlagte riksveger. Statens vegvesen har derfor ingen merknader til verneplanen.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

Svarte på varsel om oppstart av verneplanprosess. De interessene DMF er satt til å ivareta er vurdert til å ikke bli berørt. Det har ikke kommet nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter i områdene siden denne uttalelsen. DMF har dermed ikke merknader til høringen.

Norsk Bergindustri

Understreker viktigheten av at man undersøker eventuelle geologiske forekomster før endelig vedtak fattes. Vernevedtak kan føre til at man beslaglegger ressurser som kan være lokalt, regionalt, nasjonalt eller globalt viktige, uten at disse er kartlagt før vedtaket fattes.

Viser her til Naturmangfoldlovens § 41; "Som ledd i saksbehandlingen skal det også innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området." Statsforvalteren bes dokumentere at dette er utført, og redegjøre for eventuelle funn av geologiske forekomster. Det anmodes også om at det tas høyde for forekomster som ikke er omfattet av drift i dag, men som kan være aktuelle for uttak i framtiden. Her henvises også til Norges Geologiske Undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning som har gode kartløsninger der forekomster og eventuelle uttak er synlige.

Viken fylkeskommune

Viser til at området ikke er arkeologisk befart, og at forholdet til automatisk fredete kulturminner ikke er avklart. Det kan finnes uregistrerte, automatisk fredete kulturminner. Fylkeskommunen ber derfor om at følgende tekst innarbeides i forskriften: «*Søknader om tiltak som ikke er i tråd med verneformålet, og som medfører inngrep i grunnen, må forelegges kulturminnevernheten i fylkeskommunen for uttale.*»

Vern av skogsområder og tradisjonelt friluftsliv lar seg godt forene. Det tradisjonelle friluftslivet representert med turgåing, rasting og bålbrekking, høsting av bær og sopp, samt overnatting bør et skogvern ta høyde for der det er mulig. I store skogsområder vil ferdsel være til mindre i konflikt med verneformålet enn i mindre områder. Vedlikehold av stier og løyper er unntatt vernebestemmelsene. Det samme bør gjelde utbedringer som har til hensikt å verne naturen mot slitasje. Eventuell motorisert transport av materiell til bruer og klopper kan bestemmes at gjøres om vinteren. Når det gjelder nyetablering eller omlegging av stier eller løyper reguleres dette nå av «Retningslinjer for saksbehandling av stier og løyper i Marka». Om forskriften skal innskrenke disse retningslinjene bør det være tillatt etter søknad. Det kan i flere tilfeller være riktig med omlegginger begrunnet i natur- og miljøinteresser. Når det gjelder orientering i de store skogområdene, er dette ivaretatt med henvisning til «Avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og rettighetshavere». Dette synes som en god ordning for å forene vern og aktivitet.

Statsforvalterens kommentarer

Statsforvalteren tar merknadene fra NVE, Forsvarsbygg, Statens vegvesen og Direktoratet for mineralforvaltning til orientering.

Kraftledninger

Statsforvalteren forholder seg til enigheten som er oppnådd sentralt om drift, vedlikehold, oppgradering m.m. av ledninger som krysser verneområder, og har i henhold til dette tatt inn standardbestemmelser i verneforskriften for området. Bestemmelser om oppgradering og fornyelse legges til under § 7.

Geologiske forekomster

Som Norsk Bergindustri påpeker sier Naturmangfoldloven § 41 at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak innebære å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Statsforvalteren har i utarbeidelsen av verneforslagene benyttet seg av informasjon om mineralske ressurser som ligger tilgjengelig i åpne kartløsninger, i tillegg til at både oppstartvarsel og høringsforslagene er sendt til bl.a. Norsk Bergindustri og Direktoratet for

mineralforvaltning. Direktoratet for mineralforvaltning har ingen merknader til verneforslagene. I verneplanprosessen har det ikke kommet frem informasjon om viktige mineralressurser som har eller kan ha verdi ved uttak og utnyttelse i de aktuelle områdene. Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell drift av disse vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen verneforskriftens § 8.

Forholdet til kulturminner

Fylkeskommunen ber om presisering i forskriften om at søknad om inngrep i grunnen skal forelegges kulturvernmyndigheten for uttalelse. Dette er ikke i henhold til malen for verneforskrifter, og Statsforvalteren påpeker at kulturminneloven uansett fortsatt vil gjelde etter et vern. Saker som normalt skal forelegges eller omsøkes til kulturvernmyndighetene, skal dermed følge vanlig slik saksbehandling uavhengig av et vern.

Friluftsliv, stier og løyper

Rudskampen med Råbjørn ligger innenfor markalovens geografiske virkeområde. Verneforskriften for Rudskampen foreslås videreført, med nødvendige tillegg som følge av konkrete forhold i utvidelsesarealet ved Råbjørn. Friluftsliv- og idrettslivsaktivitet og -tiltak er med dette særskilt vektlagt og ivaretatt i verneforskriften.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår utvidelse av Rudskampen med Råbjørn med grense og endringsforskrift som i høringen.

Forslag til kart og verneforskrift er vedlagt.

8.9. Endring av Søndre Jeløy landskapsvernområde

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår omgjøring fra landskapsvernområde til naturreservat for de aktuelle arealene som sammenfaller med utvidelsene av Rødsåsen, Reireråsen og Grønliparken naturreservater.

Statsforvalteren tilrår samtidig små endringer i avgrensning langs vannkant og eiendomsgrenser for å rydde opp i opplagte feil i eksisterende kart.

Samtidig anbefales følgende endringer (markert med kursiv) i Forskrift om vern for Søndre Jeløy landskapsvernområde, Moss kommune, Østfold:

Forskriftens tittel skal lyde:

Forskrift om vern for Søndre Jeløy Landskapsvernområde, Moss kommune, *Viken*.

§ 1 skal lyde:

Landskapsvernområdet omfatter følgende gnr./bnr. i Moss kommune: *1/692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 2597, 2601, 2608, 2609, 2614, 2819, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2828, 2829, 2830, 2831, 2832, 2833, 2834, 2835, 2836, 2837, 2839, 2844, 2851, 2857, 2859, 3501, 3505, 3520, 3588, 3589, 3851 og 2/2540.*

Landskapsvernområdet omfatter et areal på 3603 daa.

Grensene for Landskapsvernområdet fremgår av kart i målestokk 1:10 000, datert *Klima- og miljødepartementet [måned årstall]*. Kartet med verneforskriften oppbevares i Moss kommune, hos *Statsforvalteren i Oslo og Viken*, i *Miljødirektoratet* og i *Klima- og miljødepartementet*.

De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning fra forvaltningsmyndigheten. Knekkpunktene bør koordinatfestes. Forslag til kart og endringsforskrift for Søndre Jeløy er vedlagt.

9. Vedlegg

- Kart og forskrift for Lekumelva, Indre Østfold kommune
- Kart og forskrift for Fjellsjøhøgda, Lunner kommune
- Kart og forskrift for Tullebrennhaugen, Lunner kommune
- Kart og forskrift for Ryfjell, Flå og Nesbyen kommuner
- Kart og forskrift for Rødsåsen, Moss kommune
- Kart og forskrift for Grønliparken og Ormåsen, Moss kommune
- Kart og forskrift for Reierskogen, Moss kommune
- Kart og forskrift for Rudskampen, Nannestad kommune
- Kart og forskrift for Søndre Jeløy landskapsvernområde, Moss kommune
- Mottatte høringsuttalelser

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov

